

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 14,484 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 760 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 735 คน คิดเป็นร้อยละ 96.71

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความถูกต้อง ความเหมาะสมและประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 216 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย (Documentary Analysis) การสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Interview) การศึกษารายกรณี (Case Study) การใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) วิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ระยะเวลาดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 2 การตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและประโยชน์ ของรูปแบบการนิเทศภายใน

สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และระยะที่ 3 การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ ปัจจัยที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ขอบข่ายการนิเทศภายในโรงเรียน กระบวนการนิเทศแบบ NPSFE และผลของการนิเทศภายในโรงเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ปัจจัยที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความรู้และทักษะของบุคลากรการนิเทศ พฤติกรรมและแรงจูงใจของผู้รับการนิเทศ บรรยากาศภายในโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.2 ขอบข่ายนิเทศภายในโรงเรียน มี 7 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรงและการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ

1.3 กระบวนการนิเทศแบบ NPSFE มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพและความต้องการในการนิเทศ ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ ขั้นที่ 4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับและขั้นที่ 5 การประเมินผลและสรุปผลการนิเทศ

1.4 ผลของการนิเทศภายในโรงเรียน มี 4 ด้าน คือ คุณภาพครู คุณภาพนักเรียน คุณภาพผู้บริหาร และคุณภาพของสถานศึกษา

2. รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมมีความถูกต้อง ความเหมาะสม และประโยชน์ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38, 4.31, 4.42$ ตามลำดับ)

3. คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียน 2) ขอบข่ายการนิเทศภายในโรงเรียน 3) กระบวนการนิเทศ แบบ NPSFE และ 4) ผลของการนิเทศภายในโรงเรียน สามารถอภิปรายได้ ดังต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ และทักษะของบุคลากรการนิเทศ โดยผู้ทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถถ่ายทอดให้คำแนะนำแก่ครูได้ มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ และสามารถสาธิตให้คำแนะนำแก่ครูได้ มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีความรู้และทักษะที่จำเป็นและที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ สามารถสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการฟังเป็นอย่างดี มีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่ดีในการทำงานร่วมกับคนอื่น สามารถจูงใจให้ครูร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ และมีประสบการณ์ในการนิเทศภายในโรงเรียน 2) ด้านพฤติกรรมและแรงจูงใจของผู้รับการนิเทศ ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศจะต้องผลักดันหรือกระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศเห็น ความสำคัญของการนิเทศภายใน มีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศภายใน มีความตั้งใจและเต็มใจที่จะได้รับการนิเทศภายใน มีความมุ่งมั่นและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน มีความสามารถจัดการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ให้ความร่วมมือในการวางแผนการนิเทศภายใน สามารถประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้ นำผลการประเมินการนิเทศของตนไปใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง และแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3) ด้านบรรยากาศในโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและ

บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันจัดโรงเรียนให้มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีเอื้อต่อการปฏิบัติงาน มีความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์การปฏิบัติงาน สื่อและเครื่องมืออื่น ๆ ครูมีขวัญกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน บริหารและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือและรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน และมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน 4) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องแสดงพฤติกรรม ดังนี้ ตระหนักและมีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศภายใน มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศ สร้างขวัญและกำลังใจให้ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้รับการนิเทศ ส่งเสริมและช่วยเหลือผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศ และให้ความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจ และส่งเสริมการทำงานเป็นทีมในการนิเทศภายใน 5) ด้านวัฒนธรรมโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีค่านิยมและความเชื่อที่ดีต่อโรงเรียน ผู้บริหารกำหนดหรือยอมรับและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนความประพฤติที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นแบบแผนแนวทางปฏิบัติที่ดี ส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนยอมรับและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน กำหนดเป้าหมายของโรงเรียนร่วมกัน ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงคุณภาพของนักเรียนและโรงเรียนเป็นสำคัญ ให้การยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทรต่อกันและมีธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน 6) การมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้ เปิดโอกาสให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ชุมชนมีความเข้มแข็งให้ความร่วมมือแก่สถานศึกษา และให้ความร่วมมือในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากความรู้และทักษะของบุคลากรการนิเทศ พฤติกรรมและแรงจูงใจของผู้รับการนิเทศ บรรยายภาคีในโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้กับครูในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ จันทรรัตน์ อนุชิตอารมณ และคณะ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า มีปัจจัยด้านลักษณะบุคคล ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงานด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และด้านลักษณะองค์กร สอดคล้องกับจิรภรณ์ ส่งเสริม (2556, หน้า 34-62) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการนิเทศภายในว่า ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมโรงเรียน

ความสัมพันธ์ของบุคลากรในโรงเรียน ความผูกพันต่อองค์กร แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเองและด้านกระบวนการ สอดคล้องกับกรวิวี เกษบรรจง (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน ด้านการสื่อสาร ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลและด้านแรงจูงใจ สอดคล้องกับวันชัย อยู่ตรง (2557, หน้า 108) ได้กล่าวถึง ปัจจัยสนับสนุนการนิเทศภายในที่สำคัญของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่จะทำให้ผลการปฏิบัติงานนิเทศภายในของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาบรรลุเป้าหมายคือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความร่วมมือของครู การทำงานเป็นทีม ระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ สภาพบรรยากาศของโรงเรียน และสื่อ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์

1.2 ขอบข่ายการนิเทศภายใน การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร ซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องร่วมกันปฏิบัติดังนี้ ร่วมกันวิเคราะห์และพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ผู้นิเทศแนะนำและให้ความช่วยเหลือผู้รับการนิเทศในการนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลการใช้หลักสูตร ผู้นิเทศแนะนำและช่วยเหลือผู้รับการนิเทศในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ผู้นิเทศกำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2) การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ผู้นิเทศต้องปฏิบัติ ดังนี้ ส่งเสริมระบบการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศโดยใช้ทีมงานหรือกลุ่ม ส่งเสริมให้มีกิจกรรมพัฒนาครูเพื่อให้มีศักยภาพในการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ได้ตั้งไว้ ติดตามและประเมินผลทักษะการทำงานกลุ่ม สนับสนุนและเสริมแรง โดยการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้รับการนิเทศ และสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ 3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผู้นิเทศต้องปฏิบัติ ดังนี้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ให้คำแนะนำและมีส่วนร่วมในการทำวิจัยของผู้รับการนิเทศตลอดจนการนำผลการวิจัยไป

ใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ สนับสนุน ส่งเสริมและจัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ให้ผู้รับการนิเทศได้ทำการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัด นิเทศการ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนภายในสถานศึกษา

4) การจัดการเรียนการสอน ผู้นิเทศต้องปฏิบัติ ดังนี้ ให้คำปรึกษา แนะนำการนำหลักสูตร ไปใช้ในการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน ให้คำปรึกษา แนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและจัดประสบการณ์จริง ให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องร่วมกัน ปฏิบัติ ดังนี้ วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรเพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินผล การเรียนของผู้เรียนให้มีความเหมาะสม กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ หลากหลาย ดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน 6) การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ผู้นิเทศ ต้องปฏิบัติ ดังนี้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตรงกับปัญหาและความต้องการ ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศ มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง ช่วยส่งเสริมสนับสนุนและประสานงาน กับผู้รับการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ สร้างขวัญและกำลังใจเพื่อให้ผู้รับการนิเทศปฏิบัติหน้าที่ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 7) การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ผู้นิเทศต้องปฏิบัติ ดังนี้ สำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของผู้รับการนิเทศ ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศ ได้รับการพัฒนา ที่หลากหลายตรงตามความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ให้คำปรึกษา แนะนำเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ แก่ผู้รับการนิเทศ ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตร ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน ส่งเสริม สนับสนุนด้วย การจัดหาเอกสาร ตำรา องค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้ครูศึกษาหาความรู้ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา การให้ความช่วยเหลือแก่ครู โดยตรง และการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ เป็นข้อบ่งชี้สำคัญของการนิเทศ ภายในโรงเรียนข้อบ่งชี้ดังกล่าวเป็นภารกิจของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพและสามารถยกระดับคุณภาพ ของผู้เรียนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับคมสันต์ ชุมกระโทก (2552, หน้า 7) กล่าวว่าข้อบ่งชี้ การนิเทศภายในมี 7 ด้านตามแนวคิดของ Glickman (1985) คือ 1) การวางแผนการนิเทศ

2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4) การฝึกอบรมครูประจำการ
 5) การพัฒนากลุ่มและดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ 6) การสร้างเสริมกำลังใจแก่
 ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ และ 7) การประเมินผลการนิเทศ ฉวีวรรณ พันวัน (2552, หน้า 4)
 กล่าวว่า ขอบข่ายการนิเทศภายในของงานวิชาการมี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและ
 การบริหารหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและประเมินผล
 การศึกษา 4) ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และ 5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
 สอดคล้องกับสุณีย์รัตน์ วีระสุนทร (2553, หน้า 5) ได้กล่าวถึง สภาพการนิเทศภายใน
 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด
 มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง 2) ด้านการพัฒนาทักษะ
 การทำงานกลุ่ม 3) ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ 4) ด้านการพัฒนา
 หลักสูตร และ 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน สอดคล้องกับทัศนิกา โพธิ์คำ
 (2556, หน้า 6) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร
 และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรีว่า มี 5 งาน ได้แก่ 1) การให้ความ
 ช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง (Direct Assistance) 2) การพัฒนาบุคลากรเสริมสร้าง
 ประสบการณ์ทางวิชาชีพ (Staff Development) 3) การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม
 (Group Development) 4) การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) และ
 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) สอดคล้องกับนพพงศ์ ดงประจักษ์ (2556,
 หน้า 7) ได้กล่าวถึงการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของ Glickman
 ว่ามี 5 ด้าน ได้แก่ 1) การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง 2) การพัฒนาทักษะการทำงาน
 กลุ่ม 3) การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ 4) การพัฒนาหลักสูตรและ 5) การวิจัย
 เชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

1.3 กระบวนการนิเทศแบบ NPSFE เป็นองค์ประกอบสำคัญของการนิเทศ
 ภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ชั้น ดังนี้ ชั้นที่ 1 การศึกษาสภาพและ
 ความต้องการในการนิเทศ โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกัน ศึกษาสภาพปัจจุบัน
 ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและกำหนดทางเลือกใน
 การแก้ปัญหา และจัดลำดับปัญหาที่ต้องได้รับการนิเทศ ชั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ
 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ต้องการนิเทศ กำหนดแนวทางและ
 วิธีการในการนิเทศ กำหนดวัน เวลาและระยะเวลาในการนิเทศภายใน ชั้นที่ 3

การปฏิบัติการนิเทศ ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศตามลำดับขั้นตอนและกิจกรรมที่กำหนดในแผนการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่กำหนดในด้านที่ต้องการนิเทศ หลังการนิเทศ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต่างนำผลการนิเทศไปใช้เป็นข้อมูลในการนิเทศหรือการพัฒนาครั้งต่อไป ขั้นที่ 4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประชุมร่วมกันหลังปฏิบัติการนิเทศ วิพากษ์ผลการปฏิบัติการนิเทศและวิเคราะห์ผลการนิเทศร่วมกัน นิเทศทบทวนและสรุปประเด็นจากผลการนิเทศร่วมกัน และขั้นที่ 5 การประเมินผลและการสรุปผลการนิเทศ ผู้นิเทศตรวจสอบความสำเร็จของการนิเทศภายในโดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ สรุปและจัดทำรายงานผลการนิเทศภายใน ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการนิเทศแบบ NPSFE เป็นขั้นตอนในการนิเทศที่สอดคล้องกับวงจรคุณภาพของ Deming (PDCA) และเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ กล่าวคือ เริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและปัญหาความต้องการ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนเพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงพัฒนา เมื่อได้แผนที่ยอมรับร่วมกันจึงลงมือปฏิบัติตามแผน มีการเก็บข้อมูลและนำมาพิจารณาร่วมกันเพื่อทบทวนผล สุดท้ายจึงสรุปผลโดยเทียบเคียงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดและจัดทำรายงานผล การดำเนินการตามขั้นการนิเทศดังกล่าวจะทำให้เกิดการพัฒนารายงานการสอน ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาชีพครูและคุณภาพของนักเรียน โดยจะนำไปใช้กับทุกขอบข่ายของการนิเทศภายในโรงเรียน สอดคล้องกับวันชัย อยู่ตรง (2557, หน้า 37-38) ได้กล่าวว่ากระบวนการนิเทศภายในต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการดำเนินการที่ชัดเจนและดำเนินการอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน 4 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศสภาพที่เป็นจริงตามตัวบ่งชี้ด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนขณะนั้น
- 2) การวางแผนการนิเทศ
- 3) การปฏิบัติการนิเทศ
- 4) การประเมินผลเป็นการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับเพิ่มพูล รมศรี (2558, หน้า 35) ได้กล่าวว่ากระบวนการนิเทศภายในเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ประกอบด้วย

- 1) การเตรียมการนิเทศ
- 2) การวางแผนการนิเทศ
- 3) การจัดระบบงานและการให้ความรู้ในสิ่งที่ทำตามแผน
- 4) การดำเนินงานเป็นการปฏิบัติตามแผน
- 5) การประเมินผลการนิเทศ
- และ 6) การปรับปรุงแก้ไข

1.4 ผลของการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านคุณภาพครู ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ครอบคลุมตามที่หลักสูตรกำหนด มีการใช้เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ อยู่เสมอ จัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้ มีความสามารถในการเลือก ใช้และพัฒนาสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน มีจิตวิญญาณความเป็นครู ทุ่มเทเสียสละ และทำงานอย่างเต็มศักยภาพ และครูมีความพึงพอใจและทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศ
- 2) ด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีสมรรถนะสำคัญตามที่หลักสูตรกำหนด มีเหตุผล ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน คิดเป็น และทำเป็น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น
- 3) ด้านคุณภาพของผู้บริหาร ผู้บริหารมีความตระหนัก เห็นความสำคัญและเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความมุ่งมั่น กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการบริหารงานวิชาการ วางแผนแก้ไขปัญหาด้านวิชาการที่เกิดขึ้นได้ มีความเป็นนักบริหารมืออาชีพ และ
- 4) ด้านคุณภาพของสถานศึกษา สถานศึกษามีผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษามีประสิทธิภาพในการพัฒนางานด้านวิชาการ มีการจัดระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง มีภาคีเครือข่ายทางวิชาการที่เข้มแข็ง ได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชน ชุมชนให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาแก่สถานศึกษา ทั้งนี้ เนื่องจาก ผลที่เกิดขึ้นจากความสำเร็จในการดำเนินงานในการนิเทศภายในโรงเรียนทำให้ครูผู้สอนมีความเข้มแข็งทางวิชาการทั้งการจัดทำหลักสูตร การวิจัยในชั้นเรียน การทำงานเป็นทีม การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง และ การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ทั้งด้านคุณภาพครู คุณภาพผู้เรียน คุณภาพผู้บริหาร และคุณภาพสถานศึกษา นอกจากนี้เป็นที่ยอมรับว่าคุณภาพทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กันและส่งผลถึงกัน กล่าวคือ คุณภาพสถานศึกษาเป็นผลของคุณภาพครู คุณภาพผู้บริหารและคุณภาพผู้เรียน ถ้าผู้บริหารเป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพ มีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ผู้บริหารเป็นแบบอย่างพร้อมที่จะปฏิบัติตามการชี้แนะของผู้บริหารและต้องการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะ และศักยภาพที่สังคมยอมรับว่าเป็น “ครูคุณภาพ” เมื่อครูมีคุณภาพในการทำหน้าที่ด้านการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน ก็ย่อมทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดหรือกล่าวได้ว่า “คุณภาพผู้เรียน” (อภิชาติ ตีรสวัสดิ์ชัย, 2558, หน้า 278) สอดคล้องกับนันทนัญญ์ น้อยเหลือ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศแบบร่วมมือประสานใจทำให้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของครูระดับปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และครูระดับปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับอุดมสิน คำมุงคุณ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการนิเทศการสอนของครูเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนมีประสิทธิภาพ ครูวิทยาศาสตร์มีสมรรถภาพในการจัดการเรียนรู้หลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน และมีสมรรถภาพในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน นักเรียนที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์มีความรู้และทักษะทางสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูวิทยาศาสตร์ที่ทำหน้าที่นิเทศและครูวิทยาศาสตร์ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้มีความพอใจต่อรูปแบบการนิเทศการสอนในระดับมากที่สุด และนักเรียนที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์เห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับนุรีนา ปือราเฮง (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในโรงเรียนกับพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนิเทศภายในโรงเรียนในระดับค่อนข้างสูง สอดคล้องกับสุทธิ สุวรรณपाल (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการนิเทศแบบคลินิกที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการประเมินผล การเรียนรู้ของครูโรงเรียนวัดไผ่ล้อม (อินทก์อุทัย) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าหลังจากที่ครูได้รับการนิเทศแบบคลินิกแล้ว พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ครูผู้รับการนิเทศได้พัฒนาตนเองส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนและครูมีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับสุจิตรา แซ่จิว (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษากับพฤติกรรมการสอนของครูสังกัดเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา กับพฤติกรรมการสอนของครูสังกัดเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีทั้งความถูกต้อง ความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบการนิเทศภายใน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการพัฒนาหลายขั้นตอน ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ กรณีศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนต้นแบบ สอบถามผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงและการเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ ทำให้เป็นรูปแบบที่มีความถูกต้อง ความเหมาะสม และเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา

3. คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความ เหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สร้างขึ้นจากการนำองค์ประกอบในรูปแบบทั้ง 4 ด้าน คือ ปัจจัยที่เอื้อต่อการนิเทศ ขอบข่ายการนิเทศภายใน กระบวนการนิเทศภายใน และผลของการนิเทศภายในที่ผ่านการ ตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 21 คน ในระยะที่ 2 มาจัดทำร่างคู่มือการใช้รูปแบบ การนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน (Rubrics) 5 ระดับ นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาในรายละเอียดและความถูกต้องของข้อมูล จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม สอดคล้องกับศรัณย์ ไวยานิกกรณ์ (2547, หน้า 10) ได้กำหนดแนวทางในการจัดทำคู่มือโดยใช้การประเมินคุณภาพของคู่มือ

ด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นรวมทั้งนำคู่มือไปให้ครูผู้สอนได้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานั้นและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับมาลินี สุขสุวรรณ์ (2550, หน้า 125) ได้ให้ความเห็นว่าคู่มือที่ดีควรมีลักษณะในประเด็นหลัก ๆ ต่อไปนี้ เนื้อหาต้องถูกต้องและครอบคลุมสาระของคู่มือนั้น การจัดลำดับข้อมูล นำเสนอเป็นขั้นตอนเข้าใจง่าย รายละเอียดของคู่มือต้องชัดเจนเข้าใจง่าย ผู้ใดอ่านแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้และรูปแบบของคู่มือสวยงามและทนต่อการใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีทั้งความถูกต้อง ความเหมาะสม และประโยชน์ในระดับมาก ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ควรนำรูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาครูผู้สอนและคุณภาพของนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและการนิเทศภายในโรงเรียน ควรนำรูปแบบที่ได้จากการวิจัยไปทดลองใช้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำรูปแบบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการวางแผนการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากจะนำไปใช้ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ควรศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียนก่อนนำไปใช้

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ได้กำหนดขึ้น โดยดำเนินการตามกระบวนการในรูปแบบการนิเทศภายใน แบบ NPSFE อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยให้ครูและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในทุกชั้น

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรติดตาม ประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา และจัดทำเป็นรายงานสรุปผลการดำเนินการสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ควรทำการวิจัยปฏิบัติการโดยใช้รูปแบบการนิเทศภายใน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น

3.3 ควรทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลการนิเทศภายในด้วยกระบวนการนิเทศแบบ NPSFE กับการนิเทศรูปแบบอื่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี